

Augusztus 20. - Karikó Katalin: annak, aki a kutatói pályát választja, nincs szüksége hobbitra

Budapest, 2023. augusztus 20., vasárnap (MTI) - Annak, aki a kutatói pályát választja, nincs szüksége hobbitra - hangsúlyozta az MTI-nek Karikó Katalin, aki vasárnap vehette át a Magyar Szent István Rendet Novák Katalin köztársasági elnöktől Esztergomban.

A legrangosabb állami díjjal Karikó Katalin Magyarország és a magyar tudomány hírnevét világszerte erősítő, a legkiválóbb magyar szellemi hagyományokat folytató, nemzetközileg is nagyra értékelt tudományos pályáját, különösen több évtizeden át kitartóan végzett, a gyógyítás új dimenzióit megnyitó kutatómunkáját ismerték el.

Minden gyermek kíváncsi a világra, de egy vidéki kertés házban, ahol csirkét, kacsát keltetnek, disznót tartanak, veteményest gondoznak, naponta szembesül a természet történéseivel, és ezek megragadják a fantáziáját. A növények különösen érdekelték, mindegyiknek meg szeretne volna tanulni a nevét - idézte fel a biológia iránti vonzalmának kezdetét a 2020-ban a Közmedia Év Embere díjjal elismert kutató.

"Az általános iskola vége felé már tanulmányi versenyeken indultam" - mondta hozzátéve: más természettudósokkal beszélgetve kiderült, ők is részt vettek ilyen megmérettetéseken. "Szabó Gábor fizikus akadémikus, a Szegedi Tudományegyetem (SZTE) korábbi rektora például hetedikesként hozzám hasonlóan megjárta a tanulmányi versenyek győzteseinek csillebérci szaktáborát" - emlékezett vissza diákkorára a kutató.

Karikó Katalint pályája során többször előfordult, hogy állásából elbocsájtották, illetve lefokozták. Úgy véli, élete során azért találkozott sok buktatóval, mert folyamatosan a megismerés vágya hajtotta, nem arra koncentrált, hogy szert tegyen az előléptetéshez vagy a kutatási támogatások elnyeréséhez szükséges ismertségre.

Fiatalokkal beszélgetve azt szokta mondani, ha valaki reflektorfényre vágyik, menjen színésznek vagy színésznőnek, ha azt szeretné, megmondják neki, mit csináljon, legyen katona, de ha feladatokat szeretne megoldani, problémákon elgondolkodni, válassza a tudományos pályát. "A kutatói munka korántsem olyan izzadságszagú mint kívülről látszik, hanem nagyszerű érzés, folyamatos intellektuális kaland, amiért még fizetést is kapunk, ha nem is sokat" - jegyezte meg.

Az elmúlt időszakban az SZTE kutatóprofesszora több mint hetven tudományos és társadalmi elismerést kapott, 16 egyetemen avatták díszdoktorrá. Mint mondta, minden egyes díj ráirányítja a figyelmet a tudomány fontosságára, és egyben lehetőséget teremtett számára, hogy sokakhoz szóljon a természettudományos pálya szépségeiről.

"Európában, de világszerte is probléma, hogy egyre kevesebben szeretnének a biológia, a fizika, a kémia területén tanulni. Talán nem is tudják pontosan, mivel foglalkozik, hogyan dolgozik egy kutató, s nem látják a pálya szépségét: milyen érzés felfedezni valamit, vagy az elért eredményekkel hozzájárulni ahhoz, hogy az utánunk jövők oldjanak meg egy problémát" - hangsúlyozta a tudós.

Karikó Katalin neve a koronavírus-világjárvány idején vált ismertté a szélesebb közvélemény előtt, mert a Drew Weissman immunológussal kidolgozott módosított nukleozidokat tartalmazó mRNS-technológia lehetővé tette az első sikeres vakcinák kifejlesztését.

A kutató elmondta, ma már több mint 250 az mRNS-technológiát alkalmazó klinikai teszt folyik világszerte, amely többek között fertőző betegségek megelőzését, daganatos elváltozások kezelését tenné lehetővé. Fejlesztenek vakcinát a HIV vagy a herpeszvírus ellen, de olyan baktérium vagy parazita okozta betegséggel szemben is mint a tbc, illetve a malária. A fertőzött kullancsok okozta Lyme-kór megelőzését segítheti az a még állatmodelleken tesztelt oltás, amely a rovarok nyálában található fehérjékkel szemben vált ki immunreakciót. Ezzel mérsékelhető lenne a kullancsok terjesztette vírusos agyhártyagyulladás kockázata is.

Szintén ígéretes vizsgálatok folynak daganatos betegségek esetén: a BioNTech a hasnyálmirigyrák, a Moderna a melanoma ellen dolgoz ki vakcinát. Ezek olyan, egyes páciensekre szabott oltások, melyeket az adott tumor kialakulásához vezető mutációkat meghatározva készítenek el, és jelentősen csökkentik a

daganat kiújulásának esélyét - közölte a szakember.

Karikó Katalin mint mondta, olyan kutatásokban vett részt, ahol az mRNS által kódolt fehérjék serkentik a daganatos elváltozásokkal szembeni hatékony immunválaszt. Zajlanak a klinikai vizsgálatai olyan mRNS-terápiáknak, melyek tumorsejtek felszíni fehérjeihez kapcsolódó ellenanyagokat kódolnak, de fejlesztenek a szívbetegek gyógyulását új erek kialakulását ösztönözve segítő megoldást is.

Akár lehetőség nyílna bizonyos genetikai betegségek kezelésére is az mRNS-technológiával: például ha egy génhiba miatt mérgező fehérjék termelődnek a májban. Várhatóan idén lép be a klinikumba a sarlósejtes vérszegénység ellen kidolgozott mRNS terápia, de keresik a megoldást a földimogyoró- vagy a poratka-allergia kezelésére is - közölte a kutató.

(FOTÓ)

bkzg \ brr

MTI 2023. augusztus 20., vasárnap 14:59